

KESKKONNAAGENTUUR

Keskkonnakasutuse osakond

Põhjaveevaru bilansi aastaaruanne 2023

Merli Hass

Tallinn 2024

Sisukord

Lühendid ja mõisted	3
Eesti põhjaveebilanss 2023. aastal.....	4
Lisa 1 – Eestis kehtestatud põhjaveevarud 2023. aastal.....	5
Lisa 2 – Põhjaveevõtt kehtestatud põhjaveevaruga piirkondadest	6
Lisa 3 – Põhjaveevõtt maakondade lõikes	7
Lisa 4 – Põhjaveevõtt põhjaveekompleksidest	8
Lisa 5 – Põhjaveevõtt põhjaveekogumite lõikes	9
Lisa 6 – Põhjaveevõtt Eesti kaevandustest ja karjääridest.....	11
Kogu riigi põhjaveevõtt aastatel 2007-2023	13
2023. aasta põhjaveebilansi kokkuvõte	14
Viited	15

Lühendid ja mõisted

põhjavesi - vesi, mis asub maapinna all küllastusvööndis ning on otseses kokkupuutes pinnase või aluspõhjaga [1]

põhjaveekogum - põhjaveekihi või -kihtides selgesti eristatav veemass [1]

põhjaveekiht – üks või mitu maa-alust kivimikihti või muud geoloogilist kihti, mis on piisavalt poorsed ja läbilaskvad, et põhjavesi saaks seal märkimisväärses ulatuses voolata, või millest saab vett võtta [1]

põhjaveevaru - arvutuslik veeteenuse osutamiseks või enda tarbeks võetav põhjavee kogus, mille kasutamise korral on tagatud, et kehtestatud põhjaveevaruga alal ei toimu põhjavee liigvähenemist ega halvene põhjavee seisund [1]

põhjavee tarbevaru (T) - põhjavee kasutamiseks tagatud veehulk, mis on hinnatud töötavate puurkaevude tegeliku veevõtu või hüdrokeoloogilise uuringu puurkaevude pikaajaliste katsepumpamise andmete põhjal [2]

põhjavee prognoosvaru (P) - kehtestatud põhjaveevaruga ala eeldatav veehulk, millega tuleb arvestada piirkonna planeeringute ja arengukavade koostamisel, keskkonnalubade andmisel ning veehaarete projekteerimisel [2]

põhjaveehaare - rajatis vee võtmiseks põhjaveekihist (puurkaev, salvkaev). Põhjaveehaarde koosseisu võib kuuluda üks või mitu puurkaevu. Nõuded sanitaarkaitseala ulatuse suurendamise ja veehaarde sanitaarkaitseala projekti kohta on leitavad keskkonnaministri vastavas [määruses](#). [1]

m³/d – kuupmeetrit ööpäevas

EELIS – Eesti looduse infosüsteem

KOTKAS – Keskkonnaotsuste infosüsteem

Eesti põhjaveebilanss 2023. aastal

Eestis reguleerib põhjavee kasutamist ning kaitset veeseadus, mille kohaselt:

- hinnatakse põhjaveekihi põhjaveevaru, kui plaanitav põhjaveevõtt ületab **500 m³** ööpäevas;
- veekasutaja on kohustatud esitama iga-aastaselt põhjavee kasutamise aruande, kui puurkaevust võetava põhjavee kogus ületab **10 m³** ööpäevas.

Põhjaveevaru bilansi aastaaruanne esitatakse kord aastas eelmise majandusaasta kohta. Käesoleva põhjaveebilansi koostamisel on lähtunud 2023. aasta veekasutuse aastaaruannete andmestikust andmebaasis KOTKAS ning põhjaveevarude ja puurkaevude andmetest andmebaasis EELIS. Bilansiaruanne jaguneb kuue alamteema vahel (Lisa 1-6), kirjeldades lühidalt ja kokkuvõtvalt põhjavee kasutamist Eestis 2023. aastal. Aruanne lõppeb ülevaatega põhjaveevõtu trendi muutustest Eestis aastatel 2007-2023.

Aruande Lisa 1-6 andmetabelid on kättesaadavad [Keskkonnaportaalist](#).

Lisa 1 – Eestis kehtestatud põhjaveevarud 2023. aastal

Põhjaveebilansi tabelis Lisa 1 on esitatud Eestis kehtestatud põhjaveevarud ning kehtestatud varude muutus seisuga 31.12.2023.

Lisa 1 tabeli kokkuvõte:

- 31.12.2023. aasta seisuga oli Eestis kehtestatud põhjaveevaru koguses **316 726 m³/d**, mida on **3 300 m³/d** võrra vähem võrreldes 2022. aastal kehtestatud põhjaveevaruga (320 026 m³/d);
- 2023. aasta kehtestatud põhjaveevarude koguseline muutus (-3 300 m³/d) tuleneb teatud veehaarete põhjaveevarude kehtivusaja lõppemisest 2022. aastal ning põhjaveevarude ümberhindamisest.
- 31.12.2022 seisuga vähenes või muutus põhjaveevaru kehtetuks kahes põhjaveevaru piirkonnas, kogumahus **10 000 m³/d**:
 - Saare maakond, Tõlli (S): - 8000 m³/d
 - Järva maakond, Paide linn (S-O): -2000 m³/d
- 31.12.2023 seisuga vähenes või muutus põhjaveevaru kehtetuks kuues põhjaveevaru piirkonnas, kogumahus **5 780 m³/d**:
 - Saare maakond, Läätsa (S): -1 500 m³/d
 - Valga maakond, Kaarlimäe (D₂₋₁): - 1 000 m³/d
 - Valga maakond, Tõrva (D₂₋₁): - 500 m³/d
 - Ida-Viru maakond, Meriküla (Cm-V₂Vr): -100 m³/d
 - Harju maakond, Balti Spoon (S-O): -800 m³/d
 - Järva maakond, Türi (S-O): -1880 m³/d
- 31.12.2023 seisuga kehtestati või hinnati põhjaveevaru ümber kahes põhjaveevaru piirkonnas, kogumahus **6 700 m³/d**:
 - Tartu maakond, Haage Joogid (S-O): + 1 700 m³/d
 - Pärnu maakond, Reiu (S-O): + 5 000 m³/d

Lisa 2 – Põhjaveevõtt kehtestatud põhjaveevaruga piirkondadest

Põhjaveebilansi Lisa 2 tabelis on esitatud Eestis kehtestatud põhjaveevarud (seisuga 31.12.2023) ning põhjaveevõtt kehtestatud varu piirkondadest 2022. ja 2023. aastal.

Märkus: Lisa 2 tabelis ei arvestata põhjaveevõttu Eesti kaevandustest ja karjääridest. Kaevanduste ja karjääride põhjaveevõttu arvestatakse eraldi ning see leiab täpsemat käsitlust põhjaveebilansi Lisa 6 tabelis.

Põhjaveevõtt kehtestatud põhjaveevarude piires

- 2023. aastal võeti Eestis kehtestatud põhjavarudest (316 726m³/d) põhjavett kokku **83 067 m³/d**, mis moodustab 26 % kehtestatud põhjaveevarude kogumahust (2022. aastal võeti kehtestatud varude piires põhjavett kokku 79 625 m³/d, mis moodustas 23 % 2022. aastal kehtestatud varude kogumahust);
- Võrreldes 2022. aastaga suurenes 2023. aastal põhjaveevõtt kehtestatud põhjaveevarudest **3375 m³/d** võrra.

Kokkuvõtvalt on 2023. aastal kehtestatud põhjaveevarude piires kasutamata põhjavett koguses **233 659 m³/d**, millest järeldub, et Eestis on kehtestatud põhjaveevarud suuremad kui põhjaveevõtt nende varude piires ning põhjavee ületarbimist varude piires näha ei ole. Samas leidis piirkondi, kus põhjaveevõtt lähenes kehtestatud põhjaveevaru piirile. Lisa 2 tabeli kohaselt opereerivad kehtestatud varude ülempiiride lähedal järgmised põhjaveevaruga piirkonnad:

- Viimsi vald kasutas 80 % vallale kehtestatud põhjaveevarudest (2022. aastal 76%);
- Vasavere põhjavee kehtestatud varudest oli kasutuses 73 % (2022. aastal 81%);
- Kiviõli linna tööstusala Kambriumi-Vendi veekompleksi veehaarded kasutasid 98% neile kehtestatud põhjaveevarudest (2022. aastal 100 %);
- Positiivne muutus Kiili vallas: kui 2022. aastal kasutas Kiili vald 89% vallale kehtestatud põhjaveevarudest, siis 2023. aastal kasutas vald 63% vallale kehtestatud põhjaveevarudest.

Lisa 3 – Põhjaveevõtt maakondade lõikes

Põhjaveebilansi tabelis Lisa 3 on esitatud põhjaveevõtt ja -veevõtu muutused maakondade lõikes 2023. aastal. Märkus: Lisa 3 tabelis arvestatakse põhjaveevõttu Eesti kaevandustest ja karjääridest, samuti lähevad arvesse põhjaveevaru välised veevõttud.

Lisa 3 tabelis on põhjaveevõtt jaotatud vastavalt põhjaveevõtu eesmärgile kolme erineva kategooria vahel:

- Põhjavesi – ehk joogi- ja olmevesi
- Mineraalvesi
- Ärajuhitud põhjavesi – karjääridest ja kaevandustest väljapumbatud põhjavesi

Lisa 3 tabeli kokkuvõte:

2023. aastal võeti Eestis põhjavett kokku 607 777 m³/d, mida on 41 380 m³/d võrra vähem kui 2022. aastal. Põhjaveevõtu vähenemine tuli põhiliselt kaevandustest ja karjääridest ärajuhitud põhjavee arvelt. Kokku juhiti põhjavett ära erinevatest Eesti kaevandustest ja karjääridest koguses 479 269 m³/d, mis moodustab ca 79 % kogu riigi põhjaveevõtust. Aastatagusega võrreldes võeti põhjavett joogi- ja olmevee tarbeks 1 522 m³/d võrra rohkem, samas vähenes 2023. aastal mineraalveevõtt 5 m³/d võrra (Tabel 2).

Tabel 2. Põhjaveevõtt ja -veevõtu muutus kategooria kaupa 2023. aastal

Kehtestatud põhjaveevaru 2023				
	(m ³ /d)	2022 (m ³ /d)	2023 (m ³ /d)	Muut (m ³ /d)
Põhjavesi	316 186	126 903	128 426	1 523
Mineraalvesi	540	89	83	-6
Ärajuhitud põhjavesi	0	522 166	479 269	-42 897
Kokku (m³/d)	316 726	649 158	607 777	-41 380

Maakondade lõikes oli suurim põhjaveevõtt Ida-Viru maakonnas (440 841 m³/d), kus ligikaudu 97% põhjaveevõtust moodustas kaevandustest ja karjääridest väljapumbatud vesi. Suuremad veevõttud olid ka Harju maakonnas (35 156 m³/d, veevõtt suurenes 1 476 m³/d võrra), Lääne-Viru maakonnas (42 402 m³/d, veevõtt suurenes 11 901 m³/d võrra) ning Tartu maakonnas (22 414 m³/d, veevõtt suurenes 478 m³/d võrra).

Kokkuvõtvalt:

- 2023. aastal **vähenes** kogu riigi põhjaveevõtt **6%**;
- Joogi- ja olmeveevõtt **suurenes 1%** (1 523 m³/d võrra);

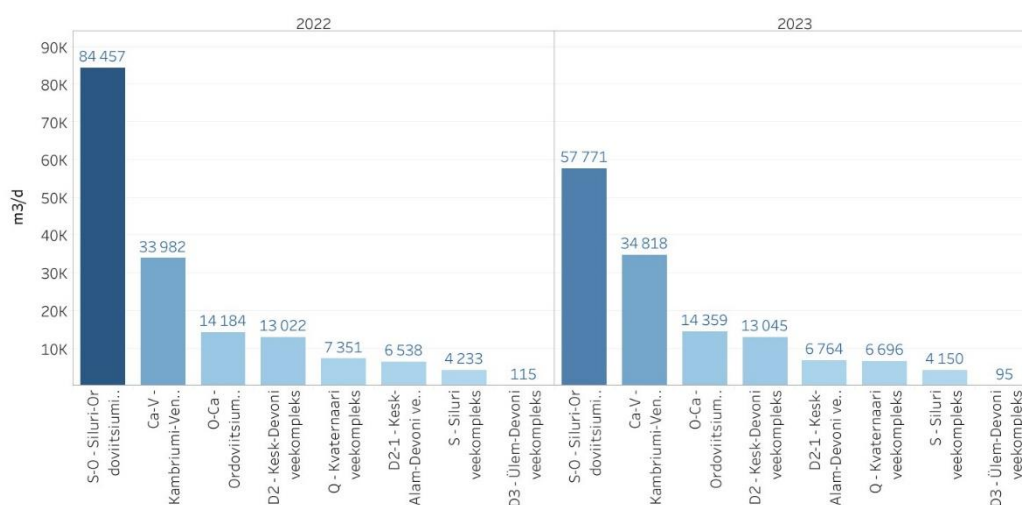
- Mineraalveevõtt **vähenes 6%** (6 m³/d võrra);
- Ärajuhitud põhjavee hulk **vähenes 8%** (42 879 m³/d võrra).

Lisa 4 – Põhjaveevõtt põhjaveekompleksidest

Põhjaveebilansi Lisa 4 tabelis on esitatud põhjaveevõtt ja -veevõtu muutused põhjaveekompleksidest aastatel 2021 - 2023. Lisa 4 tabelisse lähevad arvesse kõik need veehaarded, mille kohta on registreeritud põhjaveevõtt (KOTKAS) ning millel on olemas seos põhjaveekompleksiga (EELIS). Kui kaevanduste ja karjääride veehaarded on põhjaveekompleksiga seotud, siis arvestatakse Lisa 4 tabelis ka kaevandustest ja karjääridest ärajuhitud põhjavee kogustega (üldiselt kaevandustest ja karjääridest ärajuhitud põhjavee seos põhjaveekompleksiga puudub, kuna kaevandusvete ärajuhtimisel ei kasutata puurkaeve. Erandiks Siluri ja Ordoviitsiumi põhjaveekompleksid, kus osadel karjääriveehaaretel on seos põhjaveekompleksiga, Tabel 3). Seega koondab Lisa 4 tabel enamasti põhjaveevõtu andmed mineraalvee või joogi- ja olmevee tarbeks.

Lisa 4 kokkuvõte:

Lisa 4 tabeli andmete põhjal võeti 2023. aastal Eestis põhjavett erinevatest veekompleksidest kokku koguses 137 699 m³/d ning kõige suurem oli põhjaveevõtt Siluri-Ordoviitsiumi põhjaveekompleksist (57 771 m³/d, Joonis 1), millest 26% moodustas kaevandustest ja karjääridest väljapumbatud põhjavesi (15 145 m³/d). Kui 2022. aastal võeti S-O põhjaveekompleksist põhjavett koguses 84 457 m³/d, siis 2023. aastal vähenes põhjaveevõtt ca 32% ja seda eelkõige kaevandustest ja karjääridest väljapumbatud põhjavee arvelt (Joonis 1 ja Tabel 3). Ülejäänud põhjaveekompleksides jäi põhjaveevõtt võrreldes aastatagusega samasse suurusjärku.

Joonis 1. Põhjaveevõtt põhjaveekompleksidest 2022 ja 2023. aastal (m³/d)

Tabel 3. Põhjaveevõtt põhjaveekompleksidest 2022 ja 2023. aastal

Põhjaveekompleks	Vee liik	Põhjaveevõtt (m ³ /d)	
		2022	2023
Kambriumi-Vendi veekompleks	Mineraalvesi	0	0
	Põhjavesi	33 194	34 128
	Tehnoloogiline vesi	788	691
Kesk-Devoni veekompleks	Mineraalvesi	18	19
	Põhjavesi	13 004	13 026
Kesk-Alam-Devoni veekompleks	Põhjavesi	6 538	6 764
Ülem-Devoni veekompleks	Põhjavesi	115	95
Ordoviitsiumi-Kambriumi veekompleks	Mineraalvesi	0	0
	Põhjavesi	14 184	14 359
Kvaternaari veekompleks	Põhjavesi	7 351	6 696
Siluri veekompleks	Põhjavesi	4 233	4 150
Siluri-Ordoviitsiumi veekompleks	Kaevandusvesi	30 890	4 421
	Karjäärivesi	11 628	10 724
	Põhjavesi	41 640	42 102
	Tehnoloogiline vesi	299	524
Kokku (m³/d)		163 883	137 699

*Tehnoloogiline vesi on põhjavesi, mis ei ole kasutuses olmeveena

[Lisa 5 – Põhjaveevõtt põhjaveekogumite lõikes](#)

Põhjaveebilansi Lisa 5 tabelis on esitatud põhjaveevõtt ja -veevõtu muutused põhjaveekogumitest aastatel 2021 - 2023. Lisa 5 tabelisse lähevad arvesse kõik need veehaarded, mille kohta on registreeritud põhjaveevõtt (KOTKAS) ning millel on olemas seos põhjaveekogumiga (EELIS). Kui kaevanduste ja karjääride veehaarded on põhjaveekogumiga seotud, siis arvestatakse Lisa 5 tabelisse ka kaevandustest ja karjääridest ärajuhitud põhjavee kogustega.

[Lisa 5 kokkuvõte:](#)

2023. aastal võeti põhjavett kõikidest põhjaveekogumitest kokku koguses 137 699 m³/d, millest 89 % oli kasutuses joogi- ja olmeveena. Mineraalvett võeti 19 m³/d (põhjaveekogumist nr 24) ning kaevandusvett juhiti ära koguses 15 145 m³/d (Tabel 4).

Tabel 4. Põhjaveevõtt ja -veevõtu muutused põhjaveekogumitest vee liigi kaupa 2023. aastal

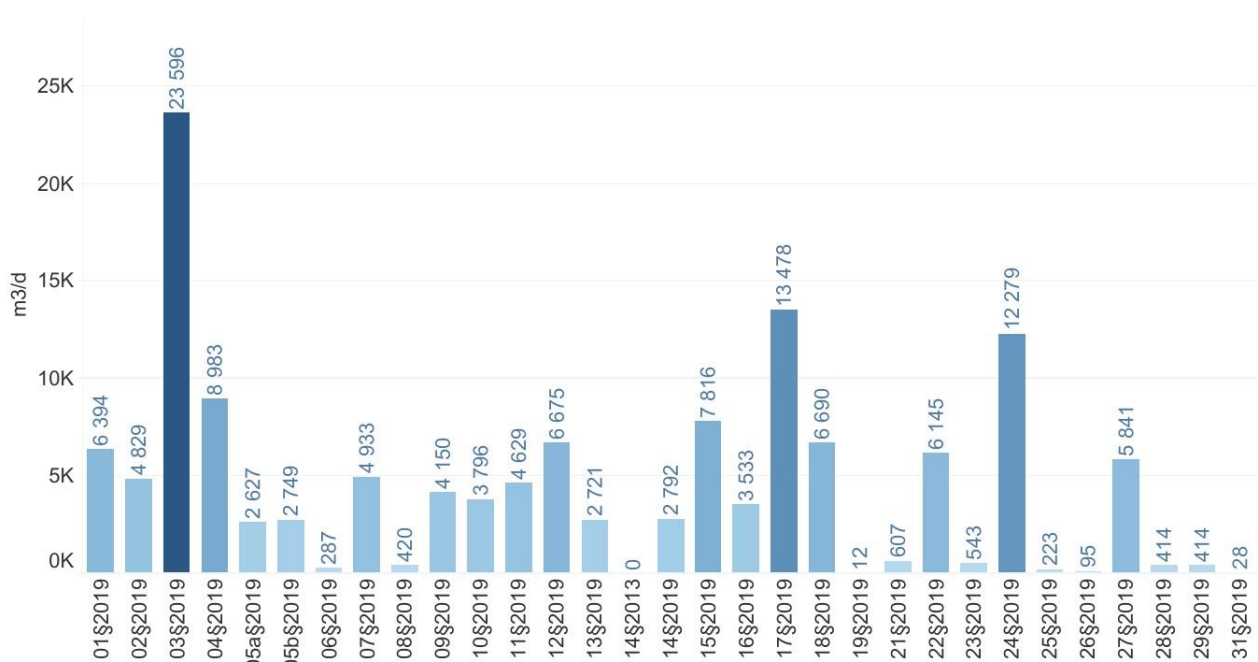
	2022 (m ³ /d)	2023 (m ³ /d)	Muut (m ³ /d)
Põhjavesi	121 347	122 535	1 188
Mineraalvesi	18	19	1
Ärajuhitud põhjavesi	42 518	15 145	-27 373
Kokku (m³/d)	163 883	137 699	-26 184

Kõige suurem oli põhjaveevõtt Kambriumi-Vendi põhjaveekogumist (kogum nr. 3), koguses 23 596 m³/d, mida kasutati joogi- ja olmeveena. Järgnevad suuremad põhjaveevõttud tulid kogumitest nr 17 (11 286 m³/d) ja 24 (12 279 m³/d), kus põhjavett kasutati samuti joogi- ja olmevee tarbeks (Joonis 2).

Positiivse arenguna saab välja tuua, et 2023. aastal vähenes põhjaveevõtt oluliselt veehaaretest, mis andmebaasi kohaselt on seotud kaevandus- ja karjäärivete ärajuhtimisega. Kui 2022. aastal juhiti erinevatest põhjaveekogumitest kaevandus- ja karjäärivett ära koguses 42 518 m³/d siis 2023. aastal vähenes ärajuhitava põhjavee kogus 64%. Suurim muutus toimus Ordoviitsiumi Ida-Viru põlevkivibasseini põhjaveekogumis, kus väljapumbatava põhjavee kogused vähenesid võrreldes aastatagusega 85% (Tabel 5). Samas, põhjaveekogumitega mitte seotud veehaaretest võeti põhjavett kokku 470 079 m³/d, millest 98,7 % moodustas kaevandus- ja karjäärivesi;

Tabel 5. Põhjaveekogumitest ärajuhitud kaevandus- ja karjäärivete kogused 2022. ja 2023. aastal

Põhjaveekogumi kood	Põhjaveekogum	Vee liik	Ärajuhitud põhjavesi (m ³ /d)	
			2022	2023
07§2019	Ordoviitsiumi Ida-Viru põlevkivibasseini põhjaveekogum	Kaevandusvesi	30 890	4 421
10§2019	Siluri-Ordoviitsiumi Harju põhjaveekogum	Karjäärivesi	949	1 168
11§2019	Siluri-Ordoviitsiumi Matsalu põhjaveekogum	Karjäärivesi	1 086	1 771
12§2019	Siluri-Ordoviitsiumi Pärnu põhjaveekogum	Karjäärivesi	618	814
15§2019	Siluri-Ordoviitsiumi Pandivere põhjaveekogum Ida-Eesti vesikonnas	Karjäärivesi	5 571	5 428
16§2019	Siluri-Ordoviitsiumi Adavere-Põltsamaa põhjaveekogum	Karjäärivesi	3 404	1 544
Kokku			42 518	15 145

Joonis 2. Põhjaveevõtt põhjaveekogumitest 2023. aastal (m³/d)

Lisa 6 – Põhjaveevõtt Eesti kaevandustest ja karjääridest

Põhjaveebilansi Lisa 6 tabelis on esitatud andmed 2023. aastal Eesti kaevandustest ja karjääridest ärajuhitud põhjavee koguste kohta. Andmed on esitatud kuupõhiselt ning eraldi on välja toodud ärajuhitud põhjavee kogused Ida-Virumaa kaevandustest ja karjääridest.

Lisa 6 kokkuvõte:

Eesti kaevandustest ja karjääridest pumbati 2023. aastal põhjavett kokku 365 523 624 m³, keskmiselt 479 269 m³ ööpäevas. Andmete põhjal vähenes kaevandustest ja karjääridest ärajuhitava põhjavee kogus võrreldes aastatagusega 9% (42 898 m³/d võrra vähem kui 2022. aastal, Tabel 5). Oluline on märkida, et põhjaveevõtu vähenemine tulenes põhiliselt Ida-Virumaa kaevanduste ja karjääride arvelt (57 423 m³/d võrra vähem kui 2022. aastal).

Tabel 5. 2023. aasta põhjaveebilansi kaevanduste ja karjääride summaarkokkuvõte

2023. aasta põhjaveebilanss Eesti kaevandustes ja karjäärides			
	2022 (m ³ /d)	2023 (m ³ /d)	Muut (m ³ /d)
Kaevandused Ida-Virumaal	483 269	425 845	-57 423
Kaevandused mujal Eestis	38 897	53 423	14 526
Kokku (m³/d)	522 166	479 269	-42 898
2023. aasta veevõtu % muut		-9%	

Põhjaveevõtt Ida-Viru maakonna kaevandustest ja karjääridest

2023. aastal juhiti Ida-Viru maakonnas asuvatest kaevandustest ja karjääridest põhjavett ära koguses 425 845 m³/d, mida on ligikaudu 12% vähem võrreldes 2022. aasta andmetega. Oluline on märkida, et 2023. aastal vähenes põhjaveevõtt kõigis põlevkivi kaevandamisega seotud ettevõtetes. Ärajuhitud põhjavee kogused suurenesid Suurkõrtsi lubjakivikarjääris, kus põhjaveevõtt kasvas võrreldes aastatagusega 38 m³/d võrra (Tabel 6).

Tabel 6. Põhjaveevõtt kaevandustest ja karjääridest Ida-Viru maakonnas

	2023 kokku (m ³)	2022 (m ³ /d)	2023 (m ³ /d)	Muut (m ³ /d)
Estonia Kaevandus	129 352 959	177 574	176 817	-757
Kaevandusmuuseum	780 371	1 289	849	-440
Narva karjäär, Alutaguse	66 238 783	96 089	85 387	-10 701
Narva karjäär, Narva-Jõesuu	20 887 020	29 397	27 827	-1 570
Narva karjäär, Toila	34 090 052	53 096	40 301	-12 795
OÜ VKG Kaevandused	47 142 913	66 936	62 222	-4 714
Põhja-Kiviõli karjäär	20 352 240	27 887	27 872	-15
Suurkõrtsi lubjakivikarjäär	93 574	109	147	38
Viru kaevanduse ÜVPA	12 888 770	30 890	4 421	-26 469
Kokku	331 826 682	483 269	425 845	-57 423

Põhjaveevõtt kaevandustest ja karjääridest väljaspool põlevkivitööstust

Võrreldes 2022. aasta andmetega, suurenes 2023. aastal ärajuhitud põhjavee kogus kõikidest teistest Eesti kaevandustest ja karjääridest. Kokku juhiti põhjavett väljaspool põlevkivitööstust ära koguses 14 526 m³/d, ehk 23% enam kui 2022. aastal (Tabel 7).

Tabel 7. Põhjaveevõtt kaevandustest ja karjääridest mujal Eestis

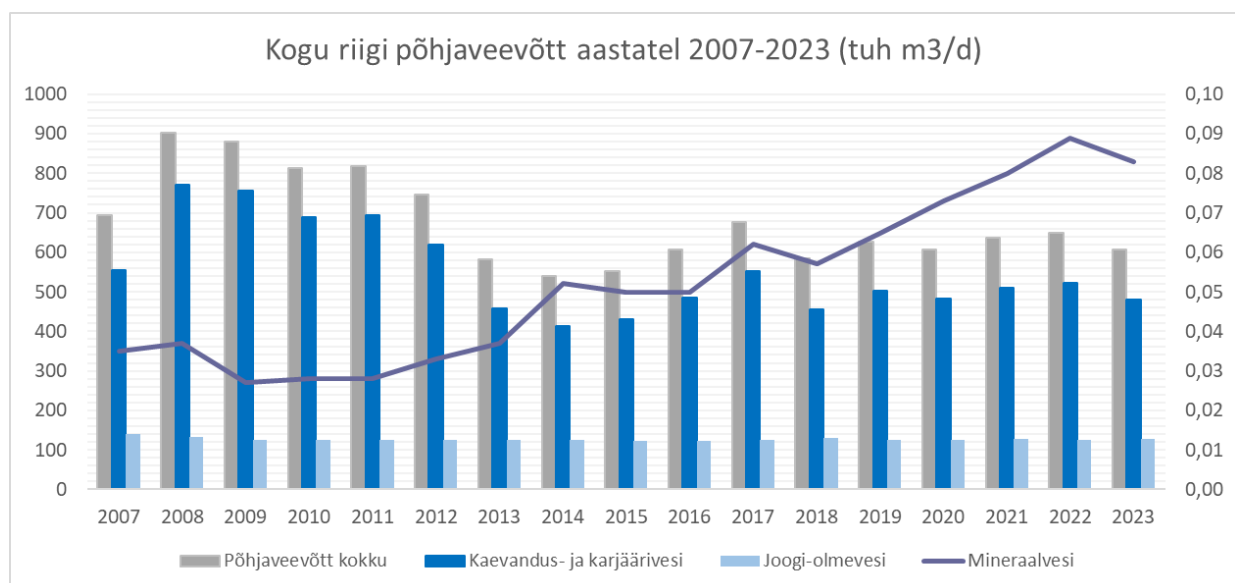
	2023 kokku (m3)	2022 (m3/d)	2023 (m3/d)	Muut (m3/d)
Otisaare karjäär	1 431 000	1 948	1 973	25
Anelema karjäär	522 467	618	814	196
Aru-Lõuna lubjakarjäär	15 845 911	18 981	24 432	5 451
Eivere lubjakivikarjäär	879 362	1 067	1 343	276
Harku karjäär	198 640	241	303	61
Lubja lubjakivikarjäär	417 340	535	609	74
Nordkalk AS	6 639 382	8 465	9 725	1 260
Röstla karjäär	1 094 940	1 456	1 544	88
Sopimetsa II lubjakivikarjäär	1 385 000	1 863	1 932	68
Sopimetsa lubjakivikarjäär	357 680	489	491	2
Tarva dolokivikarjäär	94 366	101	157	56
Tondi-Väo karjäär	574 000	708	865	157
Ubja põlevkivikarjäär	3 711 401	1 796	8 373	6 577
Väo V karjäär	245 520	317	356	39
Muu	299 933	313	509	195
Kokku	33 696 942	38 897	53 423	14 526

Muu: Pudivere karjäär, Harku V lubjakivikarjäär, Jõhvi Vallavalitsus, Limestone factories of Estonia, Paekivitoodete tehase OÜ.

Kogu riigi põhjaveevõtt aastatel 2007-2023

Eesti põhjaveevõtu ajaloolised trendjooned on välja toodud Joonisel 3, kuhu on koondatud põhjaveevõtu andmed ajavahemikus 2007-2023. Kokkuvõtvalt võib järeldada, et 16-aastase perioodi jooksul registreeriti kogu riigi põhjaveevõtu maksimaalkogused 2008. aastal, mil pumbati kokku üle 900 000 m³ põhjavett ööpäevas. Põhjaveevõtu rekordtase tulenes põhiliselt kaevandustest ja karjääridest ärajuhitud põhjavee arvelt, mis moodustas ligikaudu 85% kogu põhjaveevõtust. Järgnevatel aastatel põhjaveevõtt vähenes ca 40% saavutades miinimumtaseme 2014. aastal (540 000 m³/d). Siit edasi, kuni aastani 2017, on kogu riigi põhjaveevõtt suurenenud peamiselt kaevandustest ja karjääridest välja pumbatud põhjavee arvelt. Alates 2018. aastast on põhjaveevõttutrend näidanud pigem stabiliseerumise märke ning suuri veevõtum muutusi viimastel aastatel näha ei ole.

Joogi- ja olmevee osas on põhjaveevõtt olnud kogu vaatlusperioodi jooksul stabiilne. Keskmiselt on kasutatud põhjavett joogi- ja olmeveeks ligikaudu 117 000 m³ ööpäevas. 2023. aastal on joogi- ja olmevee mahud võrreldes 2022. aastaga kergelt suurenenud. Kui 2022. aastal võeti põhjavett joogi- ja olmevee tarbeks kokku 126 903 m³ ööpäevas, siis 2023. aastal võeti põhjavett 1 522 m³ ööpäevas rohkem, kokku 128 425 m³ ööpäevas.

Joonis 3. Põhjaveevõtt Eestis aastatel 2007-2023

Mineraalveevõtu trend on kogu vaatlusperioodi jooksul arenenud selges tõusvas joones, saavutades oma maksimumtaseme 2022. aastal, mil kokku pumbati 88 m³ mineraalvett ööpäevas. 2023. aastal võeti mineraalvett 83 m³ ööpäevas ehk 5% vähem võrreldes aastatagusega. Mineraalveevõtt on alates 2018. aastast tõusnud ligikaudu 56%, oma miinimumtasemest (2009. aasta) on mineraalveevõtu tõus olnud ca 230% (Joonis 3).

2023. aasta põhjaveebilansi kokkuvõte

- 31.12.2023. aasta seisuga oli Eestis kehtestatud põhjaveearu koguses **316 726 m³/d**, mida on **3 300 m³/d** võrra vähem võrreldes 2022. aastal kehtestatud põhjaveearuga (320 026 m³/d);
- 2022. aastal vähenes või muutus kehtetuks põhjaveearu kahes põhjaveearu piirkonnas, kogumahus **10 000 m³/d** ning uued põhjaveearud kehtestati kahes varu piirkonnas, kogumahus **6 700 m³/d** (Lisa 1). Seletuseks: 2022. aasta kehtestatud põhjaveearude muut mõjutab otseselt 2023. aasta põhjaveearude suurust;
- 2023. aastal võeti Eestis põhjavett kehtestatud põhjavarude piires **83 067 m³/d** (Lisa 2);
- 2023. aastal võeti Eestis põhjavett kokku (k.a kaevandused ja karjäärid) koguses **607 778 m³/d** (Lisa 3);
- 2023. aastal vähenes kogu Eesti põhjaveevõtt võrrelduna aastatagusega **-41 380 m³/d** (Lisa 3);
- Joogi-olmeveevõtt suurenes **1 523 m³** võrra ööpäevas (Lisa 3);
- Mineraalveevõtt vähenes **6 m³** võrra ööpäevas (Lisa 3);
- Põhjaveekompleksidest võeti põhjavett kokku **137 699 m³/d**, mida on 26 184 m³/d võrra vähem kui 2022. aastal (Lisa 4);
- Põhjaveekogumitest võeti põhjavett kokku koguses **137 699 m³/d** (Lisa 5);
- Kõigist Eesti kaevandustest ning karjääridest (k.a põlevkivikaevandused) juhiti põhjavett ära kokku koguses **479 269 m³/d** (Lisa 6);
- Eesti põlevkivikaevandustest ja –karjääridest juhiti põhjavett ära koguses **425 845 m³/d** (Lisa 6).

Viited

[1] Veeseadus: <https://www.riigiteataja.ee/akt/VeeS>

[2] Põhjaveearu hindamise kord, nõuded põhjaveearu hindamise ja hüdrogeoloogilise uuringu aruande kohta ning põhjaveearu kehtestamise aluseks olevate andmete koosseis: <https://www.riigiteataja.ee/akt/116102019002>